

## Η ΟΠΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΜΙΡΖΑ.

ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΟΣ εἰς τὸ Κάϊρον, ἐσύναξα διάφορα ἀνατολικά χειρόγραφα, τὰ ὅποια ἔχω ἐτισυμά μου. Μεταξὺ αὐτῶν εὖτυχα ἐν ἐπιγραφισμένον, Αἱ Ὀπτασίαι τοῦ Μίρζα, τὸ ὅποion ἀνέγνωσα με ἄκραν ἡδονήν. Ἀπὸ τὰς Ὀπτασίας δ' αὐτάς παρουσιάζω εἰς τοὺς ἀναγνώστας μου τὴν ἐξῆς·

Τὴν πέμπτην ἡμέραν τῆς σελήνης, τὴν ὁποίαν κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν προπατόρων μου φυλάττω πάντοτε ἁγίαν, ἀφοῦ ἐνιφθῆν, ἔπερσεν τὴν ἑσθινὴν μου δέησιν, ἀνέβην εἰς τοὺς ὑψηλοὺς λόφους τοῦ Βαγδατί, διὰ νὰ περάσω τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας εἰς μελέτην ἔ προσεσχῆν. Ἀερίζομενος ἐδῶ ἐπάνω εἰς τῶν βουνῶν τὰς κορυφάς, ἔπεσα εἰς σκέψιν βαθεῖαν περὶ τῆς ματαιότητος τοῦ ἀνθρώπινου βίου· ἔ μεταβαίνων ἀπὸ ἑνα εἰς ἄλλον διαλογισμὸν, 'Βεβαία,' εἶπα, 'ὁ ἀνθρώπος δὲν εἶναι παρὰ σκιά, καὶ ὁ βίος δὲν εἶναι παρὰ ὄνειρον.' Ἐνῷ δ' ἐσκεπτόμην οὕτω, ἔρριψα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν κορυφὴν βράχου ὅχι πολὺ ἀπέχοντος, ὅπου μ' ἐφάνη τις ὡς βοσκὸς ἐνδυμένος, μὲ μικρὸν μισικὸν ὄργανον εἰς τὰς χεῖρας. Μετ' ὀλίγον, προσαυριόσας αὐτὸ εἰς τὰ χεῖλη τῶν, ἤρριξε νὰ παίξῃ σκοποὺς ἀνεκφράστως μελωδικοῦς καὶ ὅλως διαφόρους ἀπὸ πᾶν ὅ,τι εἶχα ποτὲ ἀκούσειν.—'Ὁ φαινόμενος βοσκὸς,' εἶπα κατ' ἐμαυτὸν, 'εἶναι ἀναμφιβόλως τὸ συγχάζον ἐδῶ Πνεῦμα.'

Ἀφοῦ δὲ διὰ τῶν γλυκυτάτων ἔ υπερανθρώπων αὐτῶν ἤχων ἔφερε τὸν νοῦν μὲ εἰς ἔκστασιν, καὶ ἐνῷ ἐγὼ τὸν ἔχασκα ἐκπεληγμένος, μ' ἐνευσε νὰ πλησιάσω εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐκάθητο. Ἐπίμωσα πάραυτα μὲ τὸ σέβας τὸ χρεωσθῆμενον πρὸς φύσιν ἀνωτέραν· ἐπειδὴ δὲ ἤγον ἡ καρδιά μου ὅλως ἀναλυμένη ἀπὸ τὴν θελκτικὴν μουσικὴν, τὴν ὁποίαν εἶχα ἀκούσειν, ἔπεσα εἰς τοὺς πόδας τῶν, ἔ δάκρυσα. Ἐμειδίασε τότε ἐκεῖνος εἰς ἐμὲ μ' εὐπροσηγορίας καὶ συμπαθείας βλέμμα, τὸ ὅποion διεσκέδασεν ἀπὸ μιᾶς ὁλως μου τοὺς φόβους. Μ' ἐσήκωσεν ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ πιάσας με ἀπὸ τὴν χεῖρα, 'Μίρζα,' εἶπεν, 'ἤκωσα τὰς μονολογίας σου· ἀκολουθεῖ με.'

Μὲ ὠδήγησε γότε εἰς τὴν ὑψηλοτάτην πτέρυγα τοῦ βράχου, καὶ θέσας με ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ, 'Ρίψε,' εἶπε, 'τοὺς ὀφθαλμοὺς σε πρὸς ἀνατολὰς, καὶ εἰπέ με τί βλέπεις.'—'Βλέπω,' τὸν εἶπα, 'κοιλιάδα ἐκτεταμένην, ἥ ρεῦμα ὕδατος εὐμέγεθες κατακυλιόμενον διὰ μέσου αὐτῆς.'—'Ἡ κοιλιάς, τὴν ὁποίαν βλέπεις,' εἶπεν αὐτὸς, 'εἶναι ἡ Κοιλιάς τοῦ Κλαυθμῶνος, ἔ τὸ ρεῦμα,

τὸ ὅποion βλέπεις, εἶναι μέρος τῆ μεγάλης ρεύματος τῆς αἰωνιότητος.'—'Τίς ἡ αἰτία,' ἠρώτησα ἐγὼ, 'ὅτι τὸ ρεῦμα ἐκβαίνει ἀπὸ παχίαν οὐίχλην, ἔ πάλιν χάνεται μέσα εἰς παχίαν οὐίχλην;'—'Ὅσον βλέπεις,' ἀπεκρίθη, 'εἶναι τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς αἰωνιότητος, τὸ καλοῦμενον χόρονος, ὅστις μετρεῖται ὑπὸ τοῦ ἡλίου, καὶ φθάνει ἀπ' ἀρχῆς μέχρι συντελείας τοῦ κόσμου. Ἐξέτασε τώρα,' ἐπρόσθεσε, 'τὴν θάλασσαν ταύτην, τὴν αὐτὴν οὐκ ὁτός περιοριζομένην ἔ ἀπὸ τὰ δύο ἄκρα, ἔ εἰπέ με τί ἀνακαλύπτεις αὐτῇ.'—'Βλέπω γέφυραν,' εἶπα, 'ὅτεκουσαν εἰς τὸ μέσον τοῦ ρεύματος.'—'Ἡ γέφυρα, τὴν ὁποίαν βλέπεις,' εἶπεν, 'εἶναι ὁ ἀνθρώπινος βίος· στοχάσου τὴν προσεκτικὰ.'

Ἐπιθεωρήσας αὐτὴν ἀκριβέστερον, εὗρηκα ὅτι ἐστύχκετο ἀπὸ ἐβδομήκοντα καμάρων ἀκεραίας, ἔ ἀπὸ διαφόρων συντριμμένας, αἱ ὁποῖαι, εἰς τὰς ἀκεραίας προσθετόμεναι, ἔκαμναν τὸν ἀριθμὸν ὡς ἑκατὸν. Ἐνῷ δ' ἠρώτησιν αὐτάς, μὲ εἰδοποίησε τὸ Πνεῦμα, ὅτι καταρχὰς μὲν ἐσυνγκροτεῖτο ἡ γέφυρα ἀπὸ χιλιάς καμάρων· ἀλλ' ὅτι μέγας τις κατακλυσμὸς κατέσπασε τὰς λοιπὰς, καὶ ἀφῆκε τὴν γέφυραν ἡμισημνημένην, ὡς τώρα τὴν ἔβλεπα. 'Ἄλλ' εἰπέ με,' ἐπρόσθεσε, 'τί ἄλλο ἀνακαλύπτεις.'—'Βλέπω πλήθη λαοῦ περνώντα ἐπάνωθεν αὐτῆς,' εἶπα ἐγὼ, 'καὶ μαῦρον σύννεφον κρεμάμενον εἰς ἑκάστον αὐτῆς ἄκρον.' Ἐνῷ δ' ἐκύτταζα προσεκτικώτερον, ἴδα διαφόρους τῶν διαβατῶν πίπτοντας διὰ μέσῃ τῆς γεφύρας εἰς τὸ μέγα ρεῦμα, τὸ ῥέον ὑποκάτω· ἔ ἐξετάσας ἐπιπλέον, ἀνεκάλυψα τρύπας ἀναριθμήτους κρυμμένας εἰς τὴν γέφυραν, τὰς ὁποίας μόλις ἐπάτον οἱ διαβαίνοντες, ἔ πίπτοντες δι' αὐτῶν εἰς τὸ ρεῦμα, ἐγίνοντο ἀμέσως ἄφαντοι. Ἦσαν δ' αἱ κρύφαι αὗται τρύπαι πικνότεραι μὲν εἰς τὴν εἴσοδον τῆς γεφύρας, ὥστε πάμπολλοι μόλις ἐξήρχοντο ἀπὸ τὸ νεφός, καὶ ἐπιπταν δι' αὐτῶν. Ἐγίνοντο δὲ ἀραιότεραι περὶ τὸ μέσον, ἀλλ' ἐπολυπλάσιαζοντο κ' ἐσυμπυκνούντο πρὸς τὰς τελευταίας ὁλοκλήρους καμάρων.

Παρατήρησα μὲν τινὰς,—ὀλιγωτάτους ὅμως, —οἵτινες ἐπεριπάτουں χωλαίνοντες ἐπὶ τῶν συντριμμένων καμαρῶν· ἀλλὰ συντόμως διέπιπταν εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, παντάπασιν ἀποσταμένοι ἀπὸ περίπατον τόπον μακρινόν.

Ἀρκετὸν καιροῦ διάστημα ἐθεώρην τὴν θανυάσιν ταύτην οἰκοδομήν, καὶ τὴν μεγάλην ποικιλίαν τῶν ἀντικειμένων, ὅσα ἐπαρροίαζεν. Ἄλλ' ἐκυριεύθην ἀπὸ μελαγχολίαν πικράν, βλέπων διαφόρους νὰ πίπτωσιν ἀπροσδοκῆτως εἰς τὸ μέσον εὐθυμίας ἔ χαρᾶς, ἀφοῦ ματαιῶς ἐπίαναν πᾶν τὸ περιεστῶς διὰ νὰ σωθῶσι. Τινὲς, μὲ

πολλὴν σοβαρότητα ἀναβλέποντες πρὸς τοὺς οὐρανοὺς, ἐπρόσκοπταν αἰφριδίως, ἔ, πίπτοντες, ἐγίνοντο ἀμέσως ἄφαντοι. Πλήθνη ἔτρεχαν σπνδαίως ἐξοπίσω φρυαλίδων κενῶν, αἰτίνες διὰ τῆς λάμπει· αὐτῶν ἐγρίευναν τοὺς ὀφθαλμοὺς· ἀλλὰ πολλάκις, ἐν ᾗ ἦσαν οἱ ταλαίπωροι εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ νὰ τὰς ἀρπάξωσιν, ἐπαρπάτουν, καὶ ἐχάνοντο βυθιζόμενοι. Εἰς τοιαύτην ἀντικειμένων σύγχυσιν, παρετήρησα τινὰς μὲ ρομφαίας εἰς τὰς χεῖρας των, ἔ ἄλλους μὲ ἄλλα μέσα διάφορα, οἵτινες, περικιτύνοντες ἐπὶ τῆς γέφυρας, ἐσπρωχναν εἰς παρίδων τρύπας πολλοὺς, οἱ ὅποιοι ἐδύναντο ἀλλέως πολλὴν καιρὸν ἀκόμη νὰ ἐξακολουθῶσι τὸν δρόμον των.

Βλέπων ὁ ὑπερανθρώπινος ὁδηγός μὲ ὅτι ἐξεδόθη ἐν εἰς τὴν μελαγχολικὴν ταύτην θεάν, ‘ Ἀρχεῖ,’ μὲ εἶπε, ‘ σήκωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς σε ἀπὸ τὴν γέφυραν, καὶ εἰπέ με ἂν βλέπῃς τίποτε, τὸ ὅποιον δὲν καταλαμβάνεις.’ Ἀναβλέψας, ‘ Τί σημαίνει,’ εἶπα, ‘ τὰ πτηνὰ ἐκεῖνα, ὅσα πετοῦν ἀδιακόπως περὶ τὴν γέφυραν, ἔ καθίζον ἐπάνω αὐτῆς ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν; Βλέπω γύπας, ἀρνίους, κόρακας, γλαῦκας, καὶ μεταξὺ πολλῶν ἄλλων πτηνῶν διάφορα μικρὰ πτεροπτά παιδία, τὰ ὅποια κοιτάζουσι πολυάριθμα ἐπὶ τῶν μέσων καμαρῶν.’ ‘ Ταῦτα,’ εἶπε τὸ Πνεῦμα, ‘ εἶναι Φθόνος, Φιλαργυρία, Λεισιδαιμονία, Ἀπελλισία, Ἐρως, μὲ τὰς λοιπὰς ὁμοίας φροντίδας ἔ πάθη, ὅσα ἐνοχλοῦν τὸν ἀνθρώπινον βίον.’

Ἀνεστένεσθε ἐδῶ ἐκ βάθους ψυχῆς. ‘ Φεῦ!’ εἶπα· ‘ εἰς μάτην ἐγίνεν ὁ ἄνθρωπος! πῶς ὑπόκειται εἰς ἀθλιότητα ἔ θάνατον! ὥν μὲν βασανίζεται, ἀποθνήσκων δὲ καταρροφᾶται!’ Τὸ Πνεῦμα τώρα, κινήθην ἀπὸ συμπάθειαν, μ’ ἐδίδωκε ν’ ἀφήσω θεάν τόσον λυπηράν. ‘ Παῦσε πλέον,’ εἶπε, ‘ νὰ θεωρῇς τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν νηπιότητα τῆς ὑπάρξεώς τε, εἰς τὸ στάδιον τῆς πρὸς τὴν αἰωνιότητα ὁδοιπορίας τε· ἀλλὰ ὅπως τὸν ὀφθαλμὸν σου ἐπὶ τὴν παχείαν ἐκείνην ὁμίχλην, εἰς τὴν ὁποίαν φέρεται τὸ ρεῦμα τὰς εἰς αὐτὸ λιπτοῦσας διαφόρους θνητῶν γενεάς.’ Ἐκατέβηνα τὴν ὁραοίαν μου, ὡς μ’ ἐπαράγγειλε καὶ (εἴτε ἐπειδὴ ἐνίσχυσεν αὐτὴν μὲ ὑπερφυσικὴν τινὰ δύναμιν τὸ ἀγαθὸν Πνεῦμα, εἴτε ἐπειδὴ διέλυσε μέρος τῆς ὁμίχλης, τῆς πρότερον παραπολὺ παχείας νὰ τὴν διαπεράσῃ ὁ ὀφθαλμὸς) ἶσα τὴν κοιλάδα ἀνοίγουσαν εἰς τὸ ἔσχατον ἄκρον, καὶ ἐξαπλουμένην εἰς ὠκεανὸν ἄπειρον, ὅστις εἶχεν εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ βράχον ἀδαμάντινον ἐνμεγέθη, διαιρέσθαι τὸν εἰς δύο ἴσα μέρη. Ἀπὸ τὰς διαιρέσεις ταύτας, ἡ μὲν ἐκαλύπτετο ἀκόμη ἀπὸ σκοτεινὰ νέφη, ὥστε δὲν ἤμπορεσα νὰ διακρίνω εἰς αὐτὴν τὸ παραμικρόν· ἡ δὲ μὲ

ἐφάνη ὠκεανὸς παμμεγέθης, κατάφυτος ἀπὸ νήσους ἀναριθμήτους, σκεπασμένας ἀπὸ καρπῶν ἔ ἄνθη, καὶ συμπεριπλεγμένας μὲ χιλίας μικρὰς ἀστραπιδόσας θαλάσσας, αἰτίνες ἔτρεχαν μεταξὺ των. Γυναῖκες καὶ ἄνδρες, λαμπροφωρεμένοι ἔ μὲ στεφάνους ἐπὶ κεφαλῆς, ἐβλέποντο περιπατοῦντες ἀναμέσον εἰς τὰ δένδρα, καθήμενοι σιμὰ εἰς πηγὰς, ἢ ἀναπαύομενοι ἐπὶ ἀνθηρὰς κλίνας· ἤκουετο δὲ καὶ συγκεχυμένη ἀρμονία λιπτόντων ὑδάτων, κελαδόντων πτηνῶν, ἀνθρωπίνων φωνῶν, ἔ μουσικῶν ὀργάνων. Εὐφροσύνη ἀνεκλάλητος περιεχύθη εἰς τὴν ψυχὴν μου, ὡς ἀνεκαλύψα σκηνὴν τόσον ἐρασίαν. Ἐπεθύμησα δὲ τὰς πτέρυγας ἀετοῦ, διὰ νὰ πετάξω εἰς τοὺς εὐδαίμονας ἐκείνους τόπους· ἀλλὰ μὲ εἰδοποίησε τὸ Πνεῦμα ὅτι δὲν ἤμποροῦσέ τις ἄλλως νὰ περάσῃ ἐκεῖ, πλην διὰ μέσου τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου, τὰς ὁποίας ἐβλεπα κατὰ στιγμὴν ἀνοίγομένας ἐπὶ τῆς γέφυρας.

‘ Αἱ νῆσοι,’ εἶπεν, ‘ αἱ κείμεναι τόσον δροσεραὶ καὶ καταπράσινοι ἐμπροσθέν σου, ἔ μὲ τὰς ὁποίας τὸ πρόσωπον ὅλον τοῦ ὠκεανῆ φαίνεται καθωραϊσμένον, εἶναι πλειότεραι τὸν ἀριθμὸν παρὰ τὴν ἄμικτον τῆς θαλάσσης· ὑπάρχουν δὲ μυριάδες νήσων ὀπισθεν τῶν ὅσας ἐδῶ ἀνακαλύπτεις, φθάνουσιν μακρότερα παρ’ ὅσον ὁ ὀφθαλμὸς, ἢ καὶ ἡ φαντασία σου, δύναται νὰ ἐκτανθῇ. Αὗται εἶναι τῶν ἀγαθῶν αἱ μοναὶ μετὰ θάνατον, οἱ ὅποιοι, κατὰ τὸν βαθμὸν ἔ τὰ εἶδη τῶν ἀρετῶν εἰς τὰς ὁποίας ὑπερεῖχαν, διαμοιράζονται μεταξὺ τῶν διαφόρων τῶν νήσων, αἰτίνες ἀφθονῶν ἀπὸ ἡδονῶν διαφόρων εἰδῶν ἔ βαθμῶν, ἀρμοδίας εἰς τὰς κλίσεις ἔ τελειότητας τῶν εἰς αὐτὰς κατοικιζομένων· ἐκάστη νῆσος εἶναι παράδεισος προσφυγῆς εἰς τοὺς ἰδίους του κατοίκους. Διὰ τοιαύτας κατοικίας, ὦ Μιρζα, δὲν εἶναι ἄξιον ν’ ἀγωνίζεται τις; Ἐμπορεῖς νὰ ὀνομάσῃς ταλαίπωρον τὸν βίον, ὅστις σὲ δίδει εὐκαιρίαν ν’ ἀποκτήσῃς βραβεῖον τόσον πολύτιμον; Εἶναι φοβερός πλέον ὁ θάνατος, ὅστις θέλει σὲ μετακομίσειν εἰς ὑπαρξιν τόσον εὐδαίμονα; Μὴ νομίζῃς ὅτι ἐγίνεν εἰς μάτην ὁ ἄνθρωπος, διὰ τὸν ὅποιον φυλάσσεται τοιαύτη ἀθάνατος μακαριότης;

Μὲ ἀνέφραστον ἡδονὴν ἐθεώρησα τὰς μακαρίας ταύτας νήσους. Τέλος πάντων, ‘ Αἰξέ με τώρα,’ εἶπα, ‘ σὲ παρακαλῶ, τί κρύπτουν τὰ σκοτεινὰ ἐκεῖνα νέφη, τὰ καλύπτοντα τὸν ὠκεανὸν τὸν ἀπὸ τάλλο μέρος τοῦ ἀδαμάντινον βράχου.’ Μὴ ἀποκρινόμενον τὸ Πνεῦμα, ἔστρεψα νὰ τὸ ἐρωτήσω καὶ δεύτερον· ἀλλ’ εἶχεν ἤδη γένειν ἄφαντον. Ἐγύρισα τότε πάλιν εἰς τὴν πρὸ πολλῆς ἐνώπιόν μου ὀπτασίαν· ἀλλ’ ἀντὶ

τοῦ κατακυλιόμενου ὀφθαλμοῦ, τῆς καμαρωτῆς γεφύρας, καὶ τῶν μακαρίων νήσων, ἴδα μόνον τὴν μακρὰν βαθυλὴν κοιλάδα τοῦ Βαρδατίου, μὲ βόας, πρόβατα, καὶ καμήλους, βοσκόμενα ἐπὶ τῶν πλευρῶν αὐτῆς.

ΠΟΙΟΣ ΤΑΧΑ ΗΤΟΝ Ο ΜΩΡΟΤΕΡΟΣ;—Ἦτο ποτὲ συνήθεια τῶν μεγιστάνων τῆς Εὐρώπης νὰ διατηρῶσιν εἰς τὸν οἶκον μωρὸν τινὰ πρὸς διασκέδασιν. Εἰς ἓνα τούτων ἔδωκε ποτὲ Μυλόρδος τις Ἀγγλὸς βακτηρίαν, καὶ τὸν ἐπαράγγειλε νὰ τὴν φυλάττῃ, ἕως ν' ἀπαντήσῃ ἄλλον μωρότερον ἑαυτοῦ· ἐὰν δ' ἀπαντοῦσε, νὰ τοῦ τὴν παραδώσῃ.

Μετ' ὀλίγα ἔτη ἡσθένησεν ὁ Μυλόρδος, καὶ ἡσθένησε, τῇ ἀληθείᾳ, ἕως θανάτου. Ἐλθὼν δὲ ὁ μωρὸς νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ, εἰδοποιήθη, ἀπὸ τὸν ἀρρώστον τοῦ κύριον, ὅτι πρέπει τώρα μετ' ὀλίγον νὰ τὸν ἀφήσῃ. «Καὶ ποῦ θέλεις ὑπάγειν;» εἶπεν ὁ μωρὸς. «Εἰς ἄλλον κόσμον, ἀπεκρίθη ὁ Μυλόρδος. «Καὶ πότε θέλεις ἐπιστρέφειν; εἰς ἓνα μῆνα;»—«Ὁχι.»—«Εἰς ἓνα χρόνον;»—«Ὁχι.»—«Πότε λοιπόν;»—«Οὐδέποτε.»—«Οὐδέποτε! ἔ τι ἐπρόβλεψες διὰ τὴν εὐδαιμονίαν σὺ αὐτοῦ ὅπου ὑπάγεις;»—«Τίποτε, οὐδὲ το παραμικρόν.»—«Τίποτε!» εἶπεν ὁ μωρὸς· «οὐδὲ τὸ παραμικρόν! Ἴδου λοιπόν ἔλαρε τὴν βακτηρίαν μου. Ἐγὼ τόσον μεγάλης μωρίας ποτὲ δὲν ἐστάθην ἐνοχός.»

ΚΡΕΜΑΣΤΑΙ ΦΩΛΕΑΙ.—Ποῦλία τινὰ κατασκευάζουν κρεμαστάς φωλεάς· εἶναι δὲ πολυπληθῆ τὰ τοιαῦτα εἰς τὴν νοτιωτάτην ἄκρην τῆς Ἰνδοστάν, λεγομένην Κορμορίν. Τὴν νύκτα φωτίζουν ἑκάστην ἀπὸ τὰς μικρὰς τῶν κατοικίας, ὥς νὰ ἐπερίμειναν φίλους. Τὸ εὐφρυνε πτηγὸν προσκολλᾷ εἰς τὴν κορυφὴν τῆς φωλεᾶς κομμάτιον τι πηλοῦ, πίνει ἔπειτα φωσφορικὴν τινὰ μυῖαν, καὶ τὴν ἐμπήγει ἐπὶ τοῦ πηλοῦ διὰ νὰ φωτίξῃ τὴν κατοικίαν του, ἥτις σύγκειται ἀπὸ δύο καμάρας. Κάποτε βάλλονται εἰς μίαν φωλεὰν τρεῖς ἢ τέσσαρες τοιαῦται φωσφορικαὶ μυῖαι· τὸ δὲ πολὺ τῶν φῶς θαμβώνει τῶν νυκτερίδων τοὺς ὀφθαλμοὺς, αἵτινες φονεύουν συχνάκις τῶν πτηγῶν τούτων τὰ νεογνά.

ΕΑΝ ΕΞΕΤΑΣΩΜΕΝ ΤΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ Εἰς τὴν φυσικὴν τῶν κατὰστασιν· ἐὰν διατρέξωμεν τὰς ἐρήμους τῆς Ἀφρικῆς, τὰς ἀπείρους καὶ ἀγρίας χώρας τῆς Ἀμερικῆς, τὰς πλέον ἀπομεμακρυσμένας νήσους τοῦ ὠκεανοῦ, θέλομεν εὐρεῖν ἐκεῖ θρησκευτικὰς τελετάς. Καὶ παντῇ, ὅπῃ ἡθέλαμεν τύχειν ἀνθρώπους ζῶντας

ὁμοῦ, θέλομεν ἀνακαλύψαι, ὑπὸ τινὰ μορφήν, βωμοὺς, ναοὺς, θυσίας, ἢ θύτας. Αἱ δεισιδαιμονίαι μάλιστα αἱ πλέον παράλογοι εἶναι ἀποδείξεις, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εὐρίσκουν ἐγκαταρραγμένον εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς τὸν τί, τὸ ὁποῖον τοὺς ὑποχρεώνει νὰ λατρεύωσι τὴν ἀόρατον δύναμιν, ἥτις κυβερνᾷ τὸν κόσμον.—ΚΡΕΑΤΣΟΥΛΗΣ.

#### ΠΡΟΛΗΨΙΣ ΠΕΡΙ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΝΔΡΩΝ.

Η ΥΠΟΛΗΨΙΣ καὶ τὸ σέβας πρὸς τοὺς μεγάλους ἄνδρας δι' ἀρετὴν καὶ σοφίαν εἶναι βέβαια χρεὸς ἀπαραίτητον· ἔχει ὅμως ὅρια, τὰ ὁποῖα εἰς τίς παραβῇ, πίπτει ἀμέσως εἰς πρόληψιν ἢ δεισιδαιμονίαν, χειροτέραν πολλὰκις καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀσέβειαν. Ὁ δεισιδαίμων, ἀντὶ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, τοῦ πανσόφου καὶ παραγάθου, πλάττει εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ ἄγριον καὶ ἀμαθῆ τύραννον, διώκτην τῆς ἀληθείας, καὶ ἐχθρὸν τοῦ λογικοῦ· καὶ διὰ ν' ἀρέσῃ τὸν ἰδικόν του τοῦτον φανταστικόν Θεόν, καταστένεται τὸ πλέον ἄγριον θηρίον τῆς γῆς. Διὰ τοῦτο οἱ Ἀπόστολοι, φοβοῦμενοι τὴν δεισιδαιμονίαν ὡς διαφθοράν τῆς ἀληθινῆς πίστεως, ἐπρόλαμβάναν τοὺς Χριστιανοὺς μὲ συχνὰ παραγγέλματα. Ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος, εἰς τὴν καθολικὴν αὐτοῦ ἐπιστολὴν, λέγει.—«Εἰ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι ἐν ὑμῖν, μὴ χαλινάγων γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρί, αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὁρσαντοὺς ἢ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ὀσπilon ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.» Ὁ δὲ εἰς τοὺς μεγάλους ἄνδρας προληπτικός, ἀντὶ ὁδηγῶν καὶ διδασκάλων τῆς ἀληθείας, τοὺς μεταχειρίζεται ὡς αἰρεσιάρχας, δεχόμενος ἀκρίτως τὰ εἰς ἑκάστον αἰῶνα τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἀναπόφευκτα σφάλματα. Ἡ τοιαύτη πρόληψις εἶναι χωρὶς ἀμφιβολίας τὸ μεγαλύτερον ἐμπόδιον εἰς τὴν πρόοδον τῶν τεχνῶν ἢ ἐπιστημῶν, ἢ ἡ χειροτέρα αἰτιμία εἰς τὸ μνημόσυνον τῶν γενναίων ἢ σοφῶν ἀνδρῶν, οἱ ὅποιοι προτιμότερον ἄλλο παρὰ τὴν ἀλήθειαν τίποτε δὲν εἶχαν, οὐδ' ἐσύγγραψαν ποτὲ διὰ ν' ἀπατῶσιν. Ἄγιος λοιπόν, Φιλόσοφος, Ῥήτωρ, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι ἄξιοι τίτλοι ἀρετῆς καὶ σοφίας, πρέπει βέβαια νὰ μᾶς ἐμπνέωσιν ὑπόληψιν, εὐγνωμοσύνην, καὶ σέβας, χωρὶς ὅμως νὰ μᾶς ἐμποδίζωσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ μίμησιν τῶν καλῶν· ἀλλὰ πλησίον εἰς τὸ σέβας πρέπει νὰ ἔχωμεν καὶ τὴν ἀδέκαστον κρίσιν τοῦ λογικοῦ.—ΒΑΜΒΑΣ.

«Ἡ οἰκονομία εἶναι μέγα εἰσόδημα,» λέγει ὁ Κικέρων.